

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Evou Lukotkovou v právní věci žalobce: **M. R.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2, v řízení o žalobě proti rozhodnutí Magistrátu města Brna ze dne 4. 5. 2011, č. j. MMB/0172388/2011, sp. zn. OSP/7240/552/21/11/No./odv.,

t a k t o :

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 4. 5. 2011, č. j. MMB/0172388/2011, sp. zn. OSP/7240/552/21/11/No./odv., bylo podle ust. § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) odvolání žalobce ze dne 17. 2. 2011 zamítnuto a rozhodnutí Úřadu městské části Brna, Brno-Černovice (dále jen „ÚMČ Brno-Černovice nebo správního orgánu I. stupně“) ze dne 26. 1. 2010, č. j. 451/2011/BBE bylo potvrzeno.

Rozhodnutím správního orgánu I. stupně ze dne 26. 1. 2011 bylo rozhodnuto na základě žádosti žalobce podané dne 10. 1. 2011 tak, že nebyla přiznána dávka mimořádné okamžité

pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví. Žalobce podal proti rozhodnutí odvolání, o kterém rozhodl žalovaný rozhodnutím ze dne 4. 5. 2011.

Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce dne 14. 7. 2011 žalobu. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 31.10.2011, č. j. 57 A 82/2011-16 bylo rozhodnutí žalovaného ze dne 4.5.2011, č. j. MMB/0172388/2011, sp. zn. OSP/7240/552/21/11/No./odv., zrušeno pro nezákonnost a věc vrácena žalovanému k dalšímu řízení. Krajský soud při posouzení věci zjistil, že žalovaný správní orgán ve výroku svého rozhodnutí nepřesně specifikoval rozhodnutí správního orgánu I. stupně, jímž bylo rozhodnuto o nároku žalobce (chybné datum dne 26. 1. 2010), čímž dle jeho názoru podstatně porušil ustanovení o řízení podle § 76 odst. 1 písm. c) s.ř.s. Z tohoto důvodu nebylo možno přezkoumat uvedené rozhodnutí v mezích uplatněných žalobcových námitek, neboť pro soudní přezkum zde není srozumitelný závěr správního orgánu, kdy z výroku rozhodnutí nelze porozumět jak vlastně správní orgán ve věci rozhodl. Soud proto rozhodnutí žalovaného dle citovaného ustanovení s.ř.s. bez dalšího zrušil aniž ve věci nařizoval jednání. Proti rozhodnutí podal žalobce kasační stížnost, kterou přezkoumal Nejvyšší správní soud v rozsahu uplatněných stížních bodů a dospěl k závěru, že kasační stížnost je zčásti důvodná. V odůvodnění svého rozhodnutí mimo jiného, sice uznal, že při identifikaci prvoinstančního správního rozhodnutí se žalovaný dopustil zřejmé nesprávnosti při přepisu datu jeho vydání, kdy místo dne 26. 1. 2011 uvedl nepřesně dne 26. 1. 2010. Číslo jednací 451/2011/BBE bylo však napsáno již správně. V odůvodnění pak toto rozhodnutí bylo označeno řádně jak datem, tak i číslem jednacím. Dle názoru Nejvyššího správního soudu tak reálné pochyby o tom, jaké rozhodnutí žalovaný v odvolacím řízení posuzoval, vůbec nemohly vzniknout, ostatně z obsahu žaloby je zřejmé, že je neměl ani stěžovatel. Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že rozhodnutí žalované netrpí vadou podle § 76 odst. 1 s.ř.s. a krajský soud pochybil, pokud nepřezkoumal toto rozhodnutí v mezích žalobních bodů uplatněných stěžovatelem v jeho žalobě. Napadený rozsudek krajského soudu sice není nepřezkoumatelný, je však zatížen tzv. jinou vadou řízení, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. S ohledem na zjištěnou vadu zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení s tím, že krajský soud je vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu tak, že nyní přezkoumá rozhodnutí původního žalovaného v mezích uplatněných žalobních bodů a vzhledem k tomu, že nejsou splněny podmínky pro postup podle § 76 odst. 1 s.ř.s. rozhodne ve věci při jednání.

Krajský soud v Brně vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, nařídil v předmětné věci jednání dne 30. 8. 2013, které se však žalobce nezúčastnil, z jednání se neomluvil, ale vzhledem k tomu, že doručení bylo vykázáno, soud rozhodl v jeho nepřítomnosti. Rozhodl též v nepřítomnosti žalovaného, neboť tento se z jednání omluvil a souhlasil, aby bylo jednáno a rozhodnuto bez přítomnosti jeho zástupce.

Soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného, když byl vázán rozsahem a důvody, které žalobce uplatnil v žalobě (§ 75 odst. 2 s.ř.s.). Při přezkoumání rozhodnutí žalovaného soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s.ř.s.). Dospěl k závěru, že žaloba důvodná není, a to z následujících důvodů:

Ze správního spisu soud zjistil, že je v něm založena žádost žalobce o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví ze dne 10. 1. 2011, protokol o ústním jednání sepsaný dne 1. 12. 2010 na ÚMČ města Brna, Brno-Černovice, úřední záznam k příspěvku na živobytí žalobce ze dne 13. 9. 2010, výpis z účtu č. vedeného u ING BANK, N. V., ode dne 17. 12. 2009, výpis z katastru nemovitostí ke dni 19. 8. 2010,

informace o užívaném bytu, Brno ze dne 15. 12. 2010, prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech ze dne 15. 12. 2010, nájemní smlouva mezi nájemcem M. R. a pronajímatelem Správou nemovitostí města Brna ze dne 13. 9. 1993, rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 26. 1. 2011, č. j. 451/2011/BBE, postoupení odvolání žalobce žalovanému a rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 5. 2011.

Podle ust. § 2 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb. pro účely posuzování stavu hmotné nouze se příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu.

Podle § 4 odst. 1 zákona č. 110/2006 Sb. se společně posuzují:

- a) rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,
- b) manželé,
- c) rodiče a nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené, zletilé děti, pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami podle písmene b) nebo d),
- d) jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které písemně prohlásí, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.

Podle § 2 odst. 2 zákona o hmotné nouzi se osoba nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob:

- a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí, přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo jiných vážných důvodů, vlastním přičiněním a zabezpečením jejich základních životních podmínek je tak vážně ohroženo nebo
- b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí (§ 4 odst. 1 písm. a) v částce živobytí ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služby s bydlením bezprostředně spojené. Podle odst. 3 výše uvedeného ustanovení osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví. Dle odstavce 4 za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která postihne vážná mimořádná událost a její celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelná pohroma (např. povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologické nebo průmyslové havárie.

Podle odst. 5 výše uvedeného ustanovení může být osoba považována za osobu v hmotné nouzi, když nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním majetkovým poměrům dostatečné prostředky:

- a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladu potřebného k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků a v případě nezbytné pomoci s úhradou noclehů nebo
- b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo
- c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a se zajištěním nezbytných činností souvisejících se sociálně právní ochranou dětí.

Podle odst. 6 výše uvedeného ustanovení za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména:

- a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací tendence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo
- b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo
- c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, resp. devatenácti letech, nebo
- d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo
- e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Podle § 4 odst. 1 písm. a), písm. b), písm. c) a odst. 2 citovaného zákona jsou dávky v systému pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc. Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou dávky měsíčně se opakující, mimořádná okamžitá pomoc je dávkou jednorázovou.

Ze shora citovaných zákonných ustanovení je zřejmé, že jednou ze základních podmínek pro rozhodnutí, resp. přiznání příspěvku na živobytí nebo i dalších dávek v systému pomoci v hmotné nouzi, je znalost příjmů žadatele a spolu s ním posuzovaných osob, resp. bez znalosti těchto příjmů není rozhodující orgán schopen zjistit, zda žadatel nárok na uvedený příspěvek má či nikoliv. V prvním případě správní orgán I. stupně i žalovaný správně vyhodnotili, že osobami společně posuzovanými se žalobcem je jeho matka. Matka bydlí v jednom bytě s žalobcem. Byt je dle nájemní smlouvy veden na matku žalobce a žalobce je tam trvale hlášen. Sám také přiznává, že v tomto bytě bydlí, ale popírá, že by byl nějakým způsobem závislý na matce, že si své prostředky hradí sám. V návaznosti na judikaturu NSS, a to rozsudek ze dne 15. 11. 2012, č. j. 4 Ads 55/2012, je nutné vyloučit z hmotné nouze

takové osoby, jejichž příjmy sice nedosahují částky živobytí, avšak žijí v takových sociálních a majetkových poměrech, že je nelogické a nespravedlivé poskytovat jim příspěvek na živobytí z daní ostatních osob. Takové osoby totiž ve skutečnosti nejsou v hmotné nouzi a nepotřebují od státu pomoc nezbytnou pro zajištění jejich základních životních podmínek.

Proto podle ust. § 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že ji mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb a toto zajištění lze na ni spravedlivě požadovat.

Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušných orgán pomoci hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké (ust. § 15 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi).

Podle ust. § 15 odst. 1 zákona o hmotné nouzi pro účely tohoto zákona se celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu v hmotné nouzi, do kterého se osoba dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušný orgán pomoci hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké.

Podle ust. § 15 odst. 2 citovaného zákona celkovými majetkovými poměry se pak rozumí hodnota movitého a nemovitého majetku vycházející z jeho zjištěné ceny, kterého lze využít ihned, popřípadě po určité době, pro zvýšení příjmů, a to jak krátkodobě k překlenutí přechodného stavu hmotné nouze, tak dlouhodobě, pokud nelze využít jiné možnosti. Z movitého a nemovitého majetku uvedeného ve větě první, je vyloučen majetek, jehož prodej nebo jeho jiné využití nelze po osobě vyžadovat. Pokud jde podle poměrů osoby o běžný nemovitý nebo movitý majetek, jehož hodnota je zjevně nízká nebo naopak tak vysoká, že nelze mít pochyb o tom, že majetkové poměry nebrání přiznání dávky nebo naopak jsou překážkou přiznání dávky, nemusí být jeho cena podle zvláštního právního předpisu zjišťována (ust. § 15 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi).

Jednou ze základních podmínek pro uznání za osobu v hmotné nouzi je i skutečnost, že si posuzovaná osoba, případně osoby s ní společně posuzované nemohou zvýšit příjem vlastním přičiněním. Zvýšením příjmu vlastním přičiněním se rozumí zvýšení příjmu vlastní prací, řádným uplatněním nároku a pohledávek nebo prodejem či jiným využitím majetku a vyžaduje se za podmínek ustálených v ust. § 11 až 14 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Osoba, která prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním se přitom podle ust. § 3 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi nepovažuje za osobu v hmotné nouzi.

V této projednávané věci bylo bezpochyby prokázáno, že žalobce byl svými majetkovými poměry dostatečně zabezpečen, avšak v době podávání žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc nebo příspěvek na živobytí při zjišťování jeho majetkových poměrů, se začal zbavovat jednak pozemků, kterých v té době prokazatelně byl spoluvlastníkem a které převedl na jiné osoby a tvrdil, že je nemohl prodat, že je nikdo nechtěl a proto je převedl na členy své rodiny. Také při zjištění, že na jeho účtu ve výše citované bance a na výše citovaném účtu se nachází částka vyšší než 500.000,- Kč, kterou žalobce převedl na účet své matky, i když tvrdil, že se jedná o částku, která byla ve vlastnictví jeho sestry I. M. Žalobce ani správnímu orgánu neprokázal, proč by tyto finanční prostředky v tak vysoké částce spravoval své sestře, takže toto jeho tvrzení podpořené prohlášením jeho sestry I. M., soud

pokládal vysloveně za tvrzení účelové s cílem získat od státu příslušnou dávku. Žalobce také žádným způsobem neprokázal, že by se pokoušel nemovitosti, jichž byl spoluvlastníkem, prodat, tedy získat z nich finanční prostředky a použít je na uspokojení svých základních životních potřeb.

Krajský soud předesílá, že zákon o pomoci v hmotné nouzi jednoznačně definuje situace, kdy oprávněným osobám vzniká nárok na poskytnutí určité dávky podle tohoto zákona, současně však – jak uvádí důvodová zpráva k tomuto zákonu – propojuje poskytování pomoci osobám s hodnocením jejich aktivity při zvyšování příjmu vlastním přičiněním. Vychází přitom z principu odpovědnosti jednotlivé osoby za své sociální postavení a sleduje zabránění zneužívání dávkového systému v hmotné nouzi. Jinými slovy, dávky pomoci v hmotné nouzi jsou určeny jen těm, kteří si z vážných důvodů nemohou vlastním přičiněním zvýšit příjem, který po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí a zabezpečení jejich základních životních podmínek je tak vážně ohroženo. Zmiňovaný důraz na zvyšování příjmů vlastním přičiněním se projevuje i o zákonem stanovené povinnosti prodat či účelně využít vlastní majetek k odvrácení hrozícího nebo již existujícího nedostatku finančních prostředků. Výjimku zmírňující tvrdost bezvýhradného uplatňování tohoto pravidla představuje citované ustanovení § 14 zákona o pomoci v hmotné nouzi, toto ustanovení však na situaci, v níž se nachází žalobce, nedopadá. Ze správního spisu vyplývá, že žalobce se nesnažil ani poskytnout kvalifikovanou součinnost správnímu orgánu při zjišťování jeho poměrů, naopak skutečnosti důležité pro posouzení jeho žádosti neuváděl, bránil se i zjišťování stavu v jeho bydlišti a za těchto okolností nelze posuzovat postup správních orgánů, že by nedostatečně zjistily skutečný stav věc jak namítal žalobce. Naopak soud má za to, že skutkový stav byl zjištěn náležitě, bylo postupováno v souladu s ust. § 3 správního řádu.

K namítané nečinnosti, kterou žalobce blíže nespecifikoval soud zjistil, že v projednávané věci bylo rozhodováno ve lhůtách stanovených zákonem, zvláště když žalobce žádnou součinnost neposkytl. Jednání správních orgánů proto soud jako nečinnost neposuzoval. Vycházel z judikatury Nejvyššího správního soudu, a to rozsudku ze dne 10. 12. 2012, č. j. 2 Ans 14/2012-41, kde nečinnost je objektivně existující stav, kdy v zákonem předepsaných lhůtách nedošlo k provedení příslušných procesních úkonů. Ne každá nečinnost je však přičitatelná správnímu orgánu. Ust. § 71 odst. 5 správního řádu z roku 2004 představuje materiální hledisko posouzení takového stavu; má-li zjištěná nečinnost svůj původ ve způsobu, jakým vystupuje v řízení jeho účastník, nejde o nečinnost správního orgánu a nelze se proti ní dovolávat ochrany. Konečně lze říci i s ohledem na nespolupráci žalobce, že bylo rozhodováno v posouzení projednávané věci včas.

Žalobce dále namítal, že o jeho odvolání nerozhodoval Krajský úřad Jihomoravského kraje, ale Magistrát města Brna, což je v rozporu s ust. § 77 odst. 1 písm. a), písm. b) zákona č. 111/2006 Sb. Ani toto stanovisko soud nesdílí, odkazuje přitom na ust. § 130 písm. c) a § 139 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, kdy v I. stupni rozhodují úřady městských částí a odvolacím správním orgánem není krajský úřad tak, jak jej stanovil v § 77 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., ale je jím dle ust. § 89 odst. 1 správního řádu nejbližší nadřízený správní orgán, tj. Magistrát města Brna. Soud sděluje, že Statutární město Brno je dle § 1 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích ve spojení s ust. § 18 odst. 2 písm. c) zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, právnickou osobou. Tzn., že Statutární město Brno má právní subjektivitu, je oprávněno vystupovat v právních vztazích svým jménem, mít práva a povinnosti, atd. Městské části nejsou samostatnými jednotkami obce, a tudíž nejsou ani právnickými osobami a dle Statutu města Brna jsou organizačními jednotkami města Brna. Proto v souladu

s platnou legislativou je Brno–město odvolacím orgánem jednotlivých městských částí. Krajský úřad Jihomoravského kraje je odvolacím orgánem Magistrátu města Brna. Proto v případech posuzované žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc rozhoduje v I. stupni Úřad městské části Brno-Černovice, odvolacím orgánem byl Magistrát města Brna. Vzhledem k tomu, že s účinností ode dne 1. 1. 2012 přešla na základě zákona č. 366/2011 Sb. působnost krajských úřadů rozhodovat o odvolání mimo jiné ve věcech dávek pomoci v hmotné nouzi na Ministerstva práce a sociálních věcí, stalo se tímto dnem ministerstvo procesním nástupcem žalovaného Magistrátu města Brna, odboru sociální péče se sídlem Koliště 19, 601 67 Brno (srov. ust. § 69 zákona č. 150/2002 Sb., s.ř.s., podle kterého žalovaný je správní orgán, který rozhodl v posledním stupni nebo správní orgán, na který jeho působnost přešla). Ani tato námitka žalobce tedy nebyla uznána důvodnou.

Jak z výše uvedeného vyplývá, vznesené námitky žalobcem nebyly shledány opodstatněnými, žalovaný se nedopustil právního pochybení v projednávané věci. Vady řízení, které by měly vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, tedy soud neshledal. Žaloba proto podle ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. jako nedůvodná byla zamítnuta.

O nákladech řízení soud rozhodl podle ust. § 60 odst. 1 s.ř.s. Ve věci byl plně úspěšný žalovaný, který měl tak vůči žalobci právo na náhradu nákladů řízení v soudním řízení důvodně vynaložených. Žalovaný však nárok na náhradu neuplatnil a ani ze soudního spisu nevyplývalo, že by mu nějaké náklady v souvislosti s řízením před soudem vznikly, proto mu soud náhradu nákladů řízení proti žalobci nepřiznal.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 30. srpna 2013

JUDr. Eva Lukotková, v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Barbora Zachovalová